

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

- วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว
  - ตอนที่ 2 ประเภทของการแนะแนว
  - ตอนที่ 3 บริการแนะแนวการศึกษาของโรงเรียน
  - ตอนที่ 4 ขั้นตอนการจัดบริการแนะแนวการศึกษาของโรงเรียน
  - ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว

Willy และ Strong (1960: 10) กล่าวว่า การแนะแนวคือการให้ความช่วยเหลือของบุคคลที่มีคุณภาวะ มีประสบการณ์ และได้รับการฝึกฝนมาแก่บุคคลที่เขามีความเชื่อว่าจะสามารถช่วยได้ เมื่อบุคคลได้รับการแนะแนวแล้ว เขาจะสามารถนำวิถีชีวิต พัฒนาความคิดที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเขาเองได้ด้วย

Jones (1963: 8) ให้ความหมายการแนะแนวว่า การแนะแนว คือการที่บุคคลหนึ่งพยายามให้ความช่วยเหลือกับอีกบุคคลหนึ่ง เพื่อให้สามารถตัดสินใจ เลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ให้สามารถปรับตนเองได้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง จุดมุ่งหมายของการแนะแนวนั้น มุ่งที่จะให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง ในด้านของควมมีอิสระ และมีความสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้อย่างสมบูรณ์

Horace B. English and Ava English (1970: 234) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกตัดสินใจ เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเขาจะได้รับความสำเร็จในชีวิต

Carroll Miller (1971: 31) ได้ให้คำจำกัดความของการแนะแนวว่า "การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจและวางแผนการในอนาคตได้อย่างเหมาะสม"

เลสเตอร์ เอ็น. ดาวนิง (วัชรี ทรัพย์มี, 2530: 3 อ้างอิงจาก Lester N. Downing) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคล ซึ่งได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคลในการปรับตัว และส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

ปราณี เกลิงพล (2511 :3) ได้สรุปการแนะแนวไว้ว่า หมายถึงกระบวนการที่เข้าติดต่อกันเนื่องกัน ในการให้ความช่วยเหลือแก่แต่ละคน ให้พัฒนาในทุกด้านด้วยการช่วยให้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง ตลอดจนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคล และสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ถึงปัจจุบัน และในอนาคตได้อย่างมีความสุข และด้วยความพอใจในสภาพแวดล้อม อันจะเป็นทางนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นสมาชิกที่ดี มีประโยชน์ต่อครอบครัว ต่อส่วนรวม หรือสังคมต่อประเทศชาติบ้านเมือง

นอกจากนี้ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2519: 25-26) พูดถึงการแนะแนวไว้ว่า ถ้าจะกล่าวในแง่ทฤษฎีและปฏิบัติ การแนะแนว หมายถึง กรรมวิธี หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มุ่งหมายหรือช่วยให้บุคคลมีความสามารถช่วยตนเองได้ กล่าวคือ ช่วยให้รู้จักเข้าใจตนเองทุกด้าน ช่วยให้รู้จักพัฒนาตนเองและรู้จักนำเอาความสามารถ หรือศักยภาพของตนเองมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อตนเอง เพื่อครอบครัวและเพื่อส่วนรวม ช่วยให้รู้จักและเข้าใจโลกของการศึกษา และโลกของอาชีพ ช่วยให้รู้จักวิธีป้องกันและแก้ปัญหา รวมถึงวิธีการปรับตัวได้อย่างมีความสุขในสังคมอีกด้วย เพราะฉะนั้น จะกล่าวโดยสรุปสั้น ๆ ได้ว่า การแนะแนวนั้นมีความมุ่งหมาย เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพของคนที่ดีขึ้น เพื่อที่จะป้องกันมิให้คนเกิดปัญหา หรือมีปัญหาน้อยที่สุด และถ้ามีปัญหาเกิดขึ้น การแนะแนวก็มีบทบาทสำคัญ ในการช่วยให้บุคคลผู้มีปัญหา รู้จักวิธีการแก้ไขหรือ มองเห็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาของตนอย่างชาญฉลาดอีกด้วย

และ จาร์ส ดีว่งสุวรรณ (2520: 1) การแนะแนว เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพราะการแนะแนวมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพหรือคุณสมบัติประจำตัวอันได้แก่ ความก่นัด ความสามารถ และความสนใจ ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคน โดยการปรับปรุง ส่งเสริมสิ่งที่ดี ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน

วชิรี ทรัพย์มี (2520: 1) สรุปความหมายของ การแนะแนวไว้ดังนี้ การแนะแนว เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้ เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า ตัดสินใจได้ว่าการศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพใด หรือแก้ไขปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิตพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า การแนะแนวมีความสัมพันธ์กับการศึกษาแทบแยกกันไม่ได้ การศึกษาจะมี ประสิทธิภาพดี ต้องมีการบริการแนะแนวช่วยเหลือสนับสนุน (Leonard, 1950: 500-503) และการศึกษาที่แท้จริงก็คือ การกระทำให้ผู้เรียนนำตนเองได้อยู่เสมอ การแนะแนวต้องการ ทั้งด้านพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และป้องกัน uly เน้นด้านพัฒนาให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ เป้าหมายของการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2529: 25-26) ที่มุ่งให้การศึกษาในการพัฒนาบุคคลอย่างเสมอภาค และ ต่อเนื่องกันตลอดชีวิต และสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาชนบทของประเทศ การแนะแนวจึงจัดขึ้นเพื่อบริการคนทุกคน อันจะช่วยพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล กล่าวได้ว่า การแนะแนวมีบทบาทสำคัญต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน จนออกจากโรงเรียนไปตลอดจน กระทั่งต่อชีวิตในการทำงาน

และจากการที่ การแนะแนวก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่าง เต็มที่ การแนะแนวจึงมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่ สุชาติดา กิระวัฒน์ (2516-2517, 58-61) กล่าวว่า บริการแนะแนว ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ลดการสูญเปล่าทางการศึกษา เนื่องจากผู้เรียนเลือกวิชาตามความสามารถความ ก่นัด ความสนใจ uly อาศัยบริการแนะแนวช่วยประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ทาให้จำนวนผู้ สอบตกลดน้อยลงตามลำดับ

2. ผู้เรียนประสบความสำเร็จ สามารถพิจารณาเลือกวิชาเรียนได้ตามความเหมาะสมตามควรแก่ศักยภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
3. แก้ปัญหาเศรษฐกิจสังคม เช่น พบปัญหาผู้เรียนขาดแคลนเตียงนอน สถานศึกษา ก็ช่วยจัดหาทุนมาช่วยเหลือ
4. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน จากการทำเป็นสื่อกลางของฝ่ายบริการแนะแนว
5. บริการแนะแนวยังมีส่วนร่วมช่วยงานบริหาร งานวิชาการ และงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 ประเภทของการแนะแนว

ในการจัดการแนะแนวของสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการและแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ควรจัดการแนะแนวการศึกษาให้ครอบคลุม 3 ประการ คือ

1. การแนะแนวการศึกษา (Education Guidance) หมายถึงกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลให้ได้รับความสำเร็จทางการศึกษา ตามความสามารถของเขา ในบางครั้ง การที่บุคคลใดก็ตาม ไม่สามารถจะประสบความสำเร็จจากขั้นนั้น อาจจะเป็นเพราะมีอุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ เช่น เลือกเรียนวิชาที่ไม่เหมาะสม ขาดวิธีการเรียนที่ดี ขาดจุดมุ่งหมายการศึกษาที่จะทำก็มีความกระตือรือร้นในการเรียน ด้วยเหตุนี้ จึงควรจะมีการจัดบริการแนะแนว เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง หรือหมดไป

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) หมายถึงกระบวนการที่จะช่วยเหลือบุคคลให้สามารถมีอาชีพที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ดังนั้น กระบวนการแนะแนวอาชีพนั้น จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องใช้เวลา เพราะจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การพิจารณาตัวบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ หรือสติปัญญา เศรษฐกิจ และอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาว่า ผู้เรียนควรจะเลือกอาชีพอะไร หลังจากตัดสินใจแล้วก็ต้องให้ข้อมูลว่า ผู้เรียนต้องเตรียมตัวเพื่ออาชีพใดโดยวิธีใด เช่น เข้ารับการอบรม เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือเข้าทำงานเลยโดยการฝึกฝน นอกจากนี้แล้ว ถ้าเป็นไปได้ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเข้าทำงานจริง ๆ และมีผู้ทางวิชาการเจริญก้าวหน้าตลอดจนประสบความสำเร็จกระบวนการแนะแนวอาชีพนั้น จะต้องมีกาให้คำปรึกษาทางด้านอาชีพร่วมอยู่ด้วย (Vocation Counseling)

3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตของตนได้อย่างมีความสุขในสังคม สาเหตุเนื่องมาจากการที่บุคคลอาจประสบความยุ่งยาก ในการดำเนินชีวิต เช่นการเลือกคบเพื่อน การเลือกคู่ครอง ความเป็นปมด้อยต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวและอื่น ๆ ถ้าบุคคลมีความทุกข์จาก ปัญหามากเกินไป ย่อมทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพได้ ในทางตรงกันข้ามได้รับการแนะแนวและแก้ไขปัญหาก็ได้ เขาจะมีโอกาสกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตอย่างประสบความสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม (คมเพชร จัตรศุกกุล, 2529 : 10-11)

ตอนที่ 3 บริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน

บริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนนั้นยึดหลักการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ซึ่งถือว่าเป็นบริการที่สำคัญและครอบคลุมการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งหมด คือ

1. บริการสำรวจข้อมูล
2. บริการข่าวสารข้อมูล
3. บริการให้คำปรึกษา
4. บริการตัดสินใจ
5. บริการติดตามประเมินผล

ในแต่ละบริการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2531: 18-58)

1. บริการสำรวจข้อมูล

ความหมาย

เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้รับบริการแนะแนวทั้ง 3 ด้านตามกระบวนการคิดเป็น คือข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลเกี่ยวกับวิชาการ วิทยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับบริการแนะแนวได้รู้จักกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกศึกษาในสายสามัญหรือสายอาชีพ หรือเลือกประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดในการสำรวจข้อมูล

การให้บริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรแนะแนว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้มาขอรับบริการ สภาพแวดล้อม สังคมอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้รับบริการแนะแนวได้รู้จักตนเอง สามารถแสวงหาแนวทางเลือก ในการตัดสินใจที่จะศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูล ในการวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนให้ตรงกับนโยบาย ปรัชญา หลัก การและตรงกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความกดดัน ความสนใจของผู้รับบริการแนะแนวและ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะได้มาโดยการสำรวจ วิเคราะห์และ รวบรวมไว้เพื่อการให้บริการ

วัตถุประสงค์ในการสำรวจข้อมูล

1. เพื่อให้มีข้อมูลใช้เป็นเครื่องมือในการให้บริการแนะแนวการศึกษาแก่ผู้รับบริการแนะแนวได้รู้จักแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจรับบริการตามความต้องการความกดดันและความสนใจ
2. เพื่อให้ข้อมูลในการวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว การศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญ และอาชีพหรือกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนอื่น ๆ

หลักการสำรวจข้อมูล

1. ข้อมูลที่นำมาใช้จะต้องทันสมัย สามารถตรวจสอบได้
2. การชี้แจงเครื่องมือแต่ละประเภทในการสำรวจข้อมูลต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
3. การจัดระบบข้อมูล จะต้องสามารถอ่านนัยความสะดวกรวดเร็วและความรวดเร็วให้แก่ผู้มาใช้บริการ ทั้งฝ่ายบริการ และฝ่ายแผนงาน บุคลากรแนะแนว

ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการให้บริการแนะแนว การศึกษาออกโรงเรียนและการวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา/ผู้ขอรับบริการ เช่น ชื่อ นามสกุล เพศ ที่อยู่ การศึกษา ประสบการณ์ อาชีพของตนเอง อาชีพของบิดามารดา ความต้องการ ความสนใจ ความกดดัน และประวัติหรือภูมิหลังอื่น ๆ เป็นต้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย แผน และปรัชญาในระดับระหว่างประเทศ ในประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและการศึกษา, ข้อมูลด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและข้อมูลด้านการเมือง เป็นต้น

3. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เช่น ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของชุมชน, ข้อมูลเกี่ยวกับ จปฐ.8 หมวด 32 ตัวชี้วัด ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงและ ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาดและตลาดแรงงาน และข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบัน เช่น สถาบันการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ แหล่ง วิทยากร สถานประกอบการ หลักสูตรการศึกษา วิธีการศึกษาและค่าใช้จ่ายในการศึกษา เป็นต้น

แหล่งข้อมูล

ในการหาข้อมูลมาประกอบการให้บริการการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กองข่าวกรม ประชาสัมพันธ์ กองจัดหางาน กรมแรงงาน กองการสอบ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือน (ก.พ.) สำนักงานจังหวัด/อำเภอ แรงงานจังหวัด/อำเภอ แหล่งบริการด้านจัดหางาน สถานประกอบการ หนังสือพิมพ์รายวัน/ท้องถิ่น เอกสารงานวิจัยและวารสารของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

วิธีการสำรวจข้อมูล

1. ประสานงานกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มีการสำรวจข้อมูลรวมไว้แล้วนำมา วิเคราะห์และจัดระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแนะแนวและการวางแผนจัดทำศูนย์ข้อมูล

2. ใช้เครื่องมือในการสำรวจ เช่น แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์/ดำเนินการสำรวจ โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ครูอาสาสมัคร ครู คปต. ครูประจำกลุ่ม ครูวิชาชีพ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หรือประสานงาน กับหน่วยงานอื่นที่มีบุคลากรในชุมชนนั้น

3. สืบค้นจากทะเบียน/ระเบียน ของนักศึกษาหรือผู้รับบริการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดเก็บระบบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมหรือการสำรวจจะต้องทำการวิเคราะห์ สรุป จัดระบบเป็น ข้อมูลของแต่ละชุมชน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการแนะแนวแก่ผู้รับบริการทั่วไปหรือนักศึกษา และวางแผนจัดกิจกรรมแนะแนว ข้อมูลเหล่านี้ควรจัดเก็บเป็นระบบ เพื่อสะดวกต่อการใช้ดังนี้

1. จัดทำเป็นแบบสอบถามสอบถาม ประเมินความสนใจ ความต้องการของผู้ขอรับบริการแนะแนว
2. จัดทำเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว แผ่นพับ เป็นรูปเล่มที่มีบรรณานุกรมบอก รายละเอียด สดวกต่อการค้นหา การนำไปใช้
3. จัดทำเป็นสื่อวัสดุทัศนศึกษา แผ่นฯส สไลด์ เทป วีดีโอ ตามความเหมาะสม
4. จัดทำป้ายนิเทศ แผ่นพลิก จัดไว้ ณ ที่ที่มีสามารถมองเห็นได้ชัดเจน
5. บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเรียกข้อมูลได้

2. บริการข่าวสารข้อมูล

ความหมาย

เป็นบริการจัดหา รวบรวม และนำเสนอข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับบริการแนะแนว ได้รับข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของบุคคลนั้น ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษา การเลือกอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การปฏิบัติตนในสังคม ตลอดจนการปรับตัวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

แนวคิดในการบริการข่าวสารข้อมูล

งานปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ฉะนั้นการช่วยเหลือมนุษย์ได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนนั้นได้มุ่งเน้นให้ประชาชนรู้จักสำรวจตนเอง มีข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอที่จะวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นอย่างฉลาด จนสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ หรือแนวทางแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการบริการข่าวสารข้อมูล

1. เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับข้อมูลหลากหลายตามเวลาที่เหมาะสม
2. เพื่อให้ผู้รับบริการแนะแนวสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้ผู้รับบริการแนะแนวได้มีข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางเลือกได้มากขึ้น

หลักในการบริการข่าวสารข้อมูล

ในการให้บริการข่าวสารข้อมูลนั้น จะต้องยึดหลักการดังนี้

1. ข่าวสารข้อมูลที่น่าสนใจมาเสนอจะต้องถูกต้อง ไม่ผิดกฎหมายหรือทวนองคลองธรรม
2. การนำเสนอข้อมูลต้องเหมาะสมกับประเภทของกลุ่มเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพศ อายุ ประสบการณ์เดิม วัฒนธรรม ศาสนา เป็นต้น
3. การนำข่าวสารข้อมูลไปใช้จะต้องเหมาะสมกับกาลเวลา และข้อมูลต้องทันสมัยอยู่เสมอ

ประเภทของการบริการข่าวสารข้อมูล

อาจจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. บริการข่าวสารข้อมูลด้านการศึกษา
2. บริการข่าวสารข้อมูลด้านอาชีพ
3. บริการข่าวสารข้อมูลด้านส่วนตัวและสังคม

1. การบริการข่าวสารข้อมูลด้านการศึกษา

ข่าวสารข้อมูลด้านการศึกษาที่จะให้แก่ผู้รับบริการนั้นจะต้อง เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

ได้แก่

- 1.1 ระเบียบต่าง ๆ ของสถานศึกษา สถานประกอบการ
- 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งความรู้อื่น ๆ
- 1.3 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาในโรงเรียนทุกระดับ
- 1.4 แนวทางการศึกษาต่อตามสถาบันต่าง ๆ

2. การบริการข่าวสารข้อมูลด้านอาชีพ

ข่าวสารข้อมูลด้านอาชีพที่จะให้แก่ผู้รับบริการนั้น อาจจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ

อาชีพต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานซึ่งสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันหรือนำมาใช้ประกอบอาชีพอิสระได้ หรือปรับปรุงอาชีพเดิมให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ ได้แก่

- 2.1 ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ
  - 2.2 แหล่งอาชีพ สถานประกอบการ สถานบริการอื่น ๆ
  - 2.3 แหล่งทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถนำมาผลิตเป็นงานอาชีพได้
  - 2.4 เชิญผู้รู้หรือผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตมาบรรยาย เพื่อให้มองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ
  - 2.5 ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ
3. การบริการข่าวสารข้อมูลด้านส่วนตัวและด้านสังคม
- เป็นการทำให้ข้อมูลเพื่อที่จะได้เข้าใจตนเอง และสังคม ได้แก่
- 3.1 การรู้จักตนเอง คือ รู้จักขอบข่ายความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง
  - 3.2 วิธีการปรับตัวเอง เข้ากับสังคมปัจจุบัน
  - 3.3 รู้จักวิธีการวางแผนเกี่ยวกับตัวเอง เศรษฐกิจและสังคม
  - 3.4 ให้รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางตามปรัชญาการศึกษาออกร้างเรียน
  - 3.5 การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - 3.6 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย

ลักษณะกิจกรรม

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจัดในการให้บริการข่าวสารข้อมูลอาจจัดขึ้นได้ในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น

1. การจัดปฐมนิเทศ บัณฑิตนิเทศ
2. การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ
3. การจัดทำคู่มือแนะแนว เอกสารเผยแพร่
4. การจัดประชุมบรรยาย การอภิปรายให้ความรู้ การได้วาที
5. การจัดทัศนศึกษาอาชีพ
6. การจัดงานวันการศึกษาออกร้างเรียน วันตลาดนัดแรงงาน

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. การจัดกลุ่มพัฒนาอาชีพ
8. การจัดรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ประชาสัมพันธ์
9. การจัดประชุมใหญ่
10. การจัดวันคืนสู่เหย้า
11. การพบกลุ่ม พบผู้รู้

เป็นต้น

การจัดกิจกรรมบริการข่าวสารข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะคือ

1. ก่อนเรียน

จัดขึ้นเพื่อให้ผู้รับบริการทราบเกี่ยวกับ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สายสามัญ การเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.) การเรียนทางไกล (ทก.) การเรียนด้วยตนเอง (ตอ.) สายอาชีพและอื่น ๆ เพื่อให้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับ หลักสูตร ข้อบังคับเกณฑ์ การเลือกเรียน เลือกอาชีพบนโลกกว้าง จนสามารถเห็นช่องทางและนำไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกเรียน หรือประกอบอาชีพต่อไป โดยครูแนะแนวสามารถเลือกจัดกิจกรรมต่อไปนี้ตามความเหมาะสม เช่น จัดปฐมนิเทศ แจกเอกสารเผยแพร่ แจกคู่มือนักศึกษา จัดป้ายนิเทศ จัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ จัดทัวร์อาชีพและออกประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. ระหว่างเรียน

จัดขึ้นเพื่อให้ผู้รับบริการได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์แนวความคิดและหลักการใหม่ ๆ ที่นอกเหนือจากการสอนของผู้สอน ซึ่งครูแนะแนวสามารถเลือกจัดกิจกรรมต่อไปนี้ตามความเหมาะสม เช่น จัดนิทรรศการ จัดประชุมบรรยาย จัดอภิปรายให้ความรู้ จัดดาวาที จัดงานวันการศึกษานอกโรงเรียน จัดงานศิลปหัตถกรรม จัดทัวร์อาชีพ จัดวันพบผู้รู้ เป็นต้น

3. หลังเรียน

จัดขึ้นเพื่อให้ผู้รับบริการได้ข้อมูลเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ การพัฒนาอาชีพ และพัฒนาอาชีพ โดยครูแนะแนวสามารถเลือกจัดกิจกรรมต่อไปนี้ตามความเหมาะสม เช่น จัดปัจฉิมนิเทศ จัดนิทรรศการ จัดประชุมบรรยาย จัดวันพบผู้รู้ จัดวันนัดพบแรงงาน จัดอภิปรายให้ความรู้ จัดฉายภาพยนตร์ สไลด์ วีดีโอ จัดทำเอกสารเสริม จัดวันคืนสู่เหย้า จัดพบกลุ่ม จัดกลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

ขั้นตอนบริการข่าวสารข้อมูล

การจัดบริการข่าวสารข้อมูลให้ประชาชนผู้มารับบริการได้ใช้ศึกษาค้นคว้า เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกเรียน ประกอบอาชีพ หรือพิจารณาอาชีพนั้น มีหลายวิธีดังนี้

1. ศึกษาด้วยตนเอง

ประชาชนที่อ่านหนังสือได้ สามารถที่จะศึกษาค้นคว้าข่าวสารข้อมูลทางการศึกษา และอาชีพด้วยตนเอง จากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร วารสาร แบบเรียน บัญชี นิตยสาร บัญชีประกาศ เป็นต้น

2. พบครูแนะแนว

บางกรณีการศึกษาด้วยตนเอง อาจไม่เพียงพอที่จะตัดสินใจเลือกเรียน หรือเลือกอาชีพได้ จำเป็นที่ครูแนะแนวจะต้องเพิ่มเติมให้ โดยการจัดประชุมพิเศษ จัดอภิปรายให้ความรู้ ฉายวีดิโอ สไลด์ ภาพยนตร์ จัดตลาดนัดอาชีพ ฯลฯ ซึ่งอาจจะจัดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ ตามความเหมาะสมและความพร้อม จนกระทั่งประชาชนได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปตัดสินใจเลือกเรียน หรือเลือกอาชีพได้ สำหรับการจัดทัศนศึกษาอาชีพนั้นต้องลงทุนมาก ถ้าพร้อมก็ควรจัด ถ้าไม่พร้อมอาจใช้วิธีทดแทนด้วยการฉายวีดิโอ สไลด์ ภาพยนตร์ หรือจัดตลาดนัดอาชีพ

3. ประเมินความสนใจและความถนัด

เมื่อประชาชนผู้มารับบริการข่าวสารข้อมูลแล้ว ครูแนะแนวควรมีเครื่องมือที่จะประเมินว่า เขามีความสนใจและความถนัดอะไร เขาตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียนในรูปแบบใดบ้าง หรือไม่ เช่น สายสามัญ สายอาชีพ กลุ่มสนใจ เป็นต้น โดยรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อประโยชน์ในการให้บริการแนะแนวในอนาคตต่อไป

3. บริการให้ปรึกษา

ความหมาย

การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการที่จะช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหา โดยมีการติดต่อปรึกษาสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอรับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้เขารู้จักตนเองมากขึ้น รู้จักปรับตัว สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

แนวคิดในการให้คำปรึกษา

การจัดการศึกษานอกห้องเรียนเป็นการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้

ประชาชนรู้จักคิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษานอกระงเรียน จึงมีลักษณะหลากหลาย เพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกรับบริการการศึกษานอกระงเรียน ได้ตามความเหมาะสมของตน ด้วยเหตุนี้ การแนะแนวจึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการให้บริการ เพื่อให้ผู้รับบริการได้สำรวจ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ได้รู้จักตนเองและรู้จักใช้ข่าวสารข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่าง ารก็ดี ยังมีกลุ่มเป้าหมายส่วนหนึ่ง ที่ยังไม่อาจตัดสินใจเลือกรับบริการการศึกษานอกระงเรียนตามที่ตนพอใจได้ การให้คำปรึกษาจึงเป็นบริการหนึ่งในการดำเนินการแนะแนว ให้แก่ผู้มาขอรับบริการทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อให้ผู้รับบริการได้มีทางเลือกในการตัดสินใจได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา

1. เพื่อช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษา รู้จักตนเอง เข้าใจสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวเองและยอมรับความเป็นจริง มีความพอใจในชีวิต
2. เพื่อช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษา รู้จักหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่
3. เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้มาขอรับคำปรึกษา รู้จักตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างถูกต้อง และเหมาะสม
4. เพื่อให้ผู้มารับคำปรึกษา รู้จักพัฒนาความสามารถของตนเองทุกด้าน อย่างเต็มที่ และส่งเสริมความภาคภูมิใจในงาน

หลักการในการให้คำปรึกษา

1. ผู้ให้คำปรึกษาดึงช่วยผู้ขอรับคำปรึกษา ได้มีข้อมูลอย่างเพียงพอ อันจะได้นำไปสู่การพิจารณาแก้ปัญหาของตนได้
2. ผู้ให้คำปรึกษาดึงรับฟังปัญหาของผู้มาขอรับคำปรึกษาอย่างเต็มที่ อดทน อดกลั้น ใจเย็น พร้อมทั้งกระตุ้น ให้เกิดทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. ผู้ให้คำปรึกษาดึงคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลเป็นสำคัญ เคารพสิทธิส่วนบุคคล และจะเป็นผู้ตัดสินใจให้ผู้ขอรับคำปรึกษาไม่ได้
4. ผู้ให้คำปรึกษามีความจริงใจ และต้องสื่อความหมายอย่างเปิดเผยกับผู้ขอรับคำปรึกษา

5. ผู้ให้คำปรึกษาต้องสนับสนุนผู้กำลังและผู้ขอรับคำปรึกษา ที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตน

ประเภทของการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษา แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้ขอรับคำปรึกษาได้มี วิกฤตชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษา เป็นการส่วนตัว ผู้ให้คำปรึกษาดำเนินวิธีพบปะ ส่วนตัว พูดคุยทางโทรศัพท์ เขียนจดหมายปรึกษาหารือกัน เป็นต้น เช่น ประชาชนนอกระบบ วิชาเรียนต้องการรับคำปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของตน ซึ่งเขาจะมาพบโดยตรงหรืออาจ จะเขียนจดหมายมาพูดคุย ปรึกษาหารือ หรืออาจโทรศัพท์มาคุย เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา อาชีพของตน การเรียนกลุ่มสนใจ เป็นต้น งานการศึกษาออกโรงเรียน เป็นงานที่ต้องบริการ ชาวบ้าน กลุ่มเป้าหมายอยู่ที่ห้องที่ห่างไกลชนบท การเดินทางมาพบเพื่อปรึกษาปัญหาด้วยตนเอง เป็นสิ่งทำได้ยาก การตอบจดหมายส่วนตัว เพื่อให้คำปรึกษาเป็นสิ่งที่ครูแนะแนวจะต้องดีความให้ ตรงปัญหามากที่สุด อีกทางหนึ่งทีอาจจะทำได้ดีคือ การที่บุคลากรแนะแนวมีโอกาสเข้าร่วมการ นิเทศงานการศึกษาออกโรงเรียน อาจจะมีโอกาสให้คำปรึกษาส่วนตัวได้ หรือกรณีจัดรายการ ตอบปัญหาด้านต่าง ๆ บริการให้คำปรึกษาในงานของจังหวัด อาจขอ จัดจัดให้ผู้รู้ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นที่ปรึกษาแก่ชาวบ้าน

2. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม เป็นกระบวนการช่วยเหลือซึ่งมีความต้องการตรงกัน ที่จะ ปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต้องการจะแก้ปัญหาด้านปัญหาหนึ่งร่วมกัน ด้วยการ มาปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย วิธีการให้คำปรึกษาจะให้สมาชิกในกลุ่ม อภิปรายแก้ปัญหาระหว่างกัน ทุกคนต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคล จะไม่นำความลับของสมาชิก ในกลุ่มมาเปิดเผย แก่บุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง จำนวนสมาชิกในกลุ่มควรจะมี 5 - 10 คน

ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

1. ผู้ให้คำปรึกษารวบรวมรายละเอียดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนทุกรูปแบบ
2. ผู้ให้คำปรึกษาเข้าๆปรึกษา วิธีดำเนินงาน ระเบียบข้อปฏิบัติ งานการศึกษา ออกโรงเรียน
3. ผู้ให้คำปรึกษาต้องรู้จักชีวิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เทคนิคการให้คำปรึกษา หลักมนุษยสัมพันธ์

4. ผู้ให้คำปรึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้มาขอรับคำปรึกษาให้มากที่สุด
5. ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีจรรยาบรรณของการให้คำปรึกษา เช่น ให้ความสำคัญของผู้ขอรับคำปรึกษาไปเปิดเผย

ก่อนการเรียนหรือก่อนตัดสินใจ

1. บุคลากรแนะแนวจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนนอกระบบโรงเรียน และนักศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน มาใช้บริการรับคำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนทั้งสายสามัญทุกระดับ การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ กลุ่มสนใจ ฯลฯ
2. บุคลากรแนะแนรรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาของผู้ขอรับคำปรึกษาจากแบบสอบถาม เพื่อจะได้จัดกลุ่มให้คำปรึกษาหรือให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือให้บริการปรึกษาทางจดหมายหรือโทรศัพท์
3. บุคลากรแนะแนวนัดวันรับคำปรึกษากับผู้ขอรับคำปรึกษา
4. บุคลากรแนะแนวจัดเตรียมข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้ผู้ขอรับคำปรึกษาไปพิจารณาแก้ไข ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา
5. บุคลากรแนะแนวจัดเตรียมสถานที่ เอกสาร วัสดุทัศนูปกรณ์ และประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ซึ่งจะต้องเป็นปัญหาที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การพัฒนาอาชีพอื่น ๆ

ระหว่างเรียนหรือระหว่างดำเนินการ

1. รวบรวมปัญหาจากแบบฟอร์มขอรับคำปรึกษา และนัดวันขอรับคำปรึกษารายบุคคล หรือเป็นกลุ่มหรือทางโทรศัพท์หรือทางจดหมาย
2. บุคลากรแนะแนวจัดบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มหรือทางโทรศัพท์ หรือจดหมาย แก่นักศึกษาที่มาเรียนหลักสูตรการศึกษาสายสามัญแบบชั้นเรียนทางไกล ตนเอง หรือการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ และกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนรูปแบบอื่น ๆ ที่อยู่ระหว่างการศึกษา
3. กรณีที่บุคลากรแนะแนวใช้วิธีการให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว บุคลากรแนะแนวจะต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้ขอรับคำปรึกษา และจะต้องรับฟังปัญหาของผู้รับคำปรึกษา โดยนำเทคนิคการให้คำปรึกษามาใช้

4. บุคลากรแนะแนวประสานกับครูผู้สอนสายสามัญ สายอาชีพ ครูประจำกลุ่มเรียนแบบทางไกล ครูประจำกลุ่มเรียนด้วยตนเอง เพื่อติดตามผลการให้คำปรึกษาโดยให้ครูเหล่านั้นกรอกแบบสอบถามกลับคืนมาให้บุคลากรแนะแนว หากการให้คำปรึกษาไม่ประสบผลสำเร็จบุคลากรแนะแนว จะหาวิธีการให้คำปรึกษาใหม่

5. บุคลากรแนะแนวติดตามผลหลังการให้บริการคำปรึกษา โดยการไปเยี่ยมด้วยตนเอง ทางจดหมาย หรือโทรศัพท์ หรือส่งแบบสอบถามให้นักศึกษาตอบ

หลังการเรียนหรือหลังการดำเนินงาน

1. บุคลากรแนะแนวให้คำปรึกษาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากสถานศึกษา ที่สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ หากการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพหรือการพัฒนาอาชีพนั้นมีปัญหาให้พูดคุยทางโทรศัพท์ ติดต่อทางจดหมาย หรือมาพบด้วยตนเอง

2. บุคลากรแนะแนวจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพเพิ่มเติมแก่ผู้รับคำปรึกษาหลังการเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะ เป็นหนทางในการทราบความก้าวหน้าทั้งด้านการเรียน การทำงานของผู้รับคำปรึกษา

เทคนิคของการให้คำปรึกษา

1. นักกระบวนกรคิดเป็นมาใช้คือ ให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักวิเคราะห์ตนเอง นำข้อมูลทางสังคม สิ่งแวดล้อมมาร่วมพิจารณา โดยนำเสนอข้อมูลและทางเลือกในเรื่องนั้น
2. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับฟังปัญหาของผู้ขอรับคำปรึกษา
3. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรักษาความลับของผู้ขอรับคำปรึกษา
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้กำลังใจแก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา
5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้มาขอรับคำปรึกษาจะต้องยอมรับและนับถือความคิดเห็นของผู้มาขอรับคำปรึกษา

วิธีการให้คำปรึกษา

การสนทนาเป็นวิธีที่ใช้ในการให้คำปรึกษามากที่สุดวิธีหนึ่ง การสนทนาพูดคุยเพื่อให้คำปรึกษา มีเทคนิคมากกว่าการสอนกันโดยทั่วไป วิธีการคุยกันเพื่อใช้ในการให้คำปรึกษา มีดังนี้

1. การเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับคำปรึกษา ให้เกิดความเป็นกันเอง เช่น กล่าวต้อนรับ หน้าตายิ้มแย้ม
2. รู้จักสร้างสายสัมพันธ์ ผู้ให้คำปรึกษาสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองอย่างจริงจัง ควรจะรู้จักภูมิหลัง ความสนใจ ความสามารถพิเศษของผู้มารับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรจะพูดถึงเรื่องนั้น เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความสบายใจและพร้อมที่จะพูดคุยสนทนา
3. การตั้งคำถามบทสนทนา ผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้คำถามที่ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจปัญหาที่ประสบอยู่อย่างแจ่มชัดขึ้น คำถามที่ดีควรเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้ตอบโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องและช่วยให้ระบายนความเคร่งเครียดของปัญหาหรือสิ่งที่กำลังพูดถึงด้วย
4. การเสนอแนะ ถ้าผู้รับคำปรึกษาสับสนต่อปัญหาของตน จึงต้องมีการเสนอแนะในบางครั้ง เพื่อให้เกิดความรู้สึกหรือมองเห็นช่องทางที่เขาจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้เอง
5. การตีความหมาย การช่วยตีความหมายในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษากล่าวแล้วจะช่วยให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
6. การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง คือ ผู้ให้คำปรึกษากล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษากล่าวไปแล้วอีกครั้ง โดยไม่เปลี่ยนแปลงเนื้อหาคำพูดนั้น ๆ เลยจะทาให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องที่เขาอาจเข้าใจผิดอยู่ได้และนึกถึงคำพูดของตนในแง่ที่เป็นกลางขึ้น
7. การสะท้อนความรู้สึก คือการที่ผู้ให้คำปรึกษาตีความหมายของคำพูดซึ่งแสดงความรู้สึกที่สำคัญของผู้รับคำปรึกษา แล้วเปลี่ยนคำพูดให้หมด เน้นในด้านความรู้สึกมากกว่าเนื้อหาสาระ เพื่อที่จะให้ผู้รับฟังเข้าใจความรู้สึกว่าเนื้อหาสาระเพื่อที่จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจความรู้สึกของตนได้อย่างดีและกล้าเผชิญความรู้สึกของตน
8. การสะท้อนเนื้อหา เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษา ช่วยสรุปคำพูดหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้มารับคำปรึกษากล่าวถึง หรือทาเรื่องนั้นให้กระจ่างขึ้นให้คลายความสับสน อาจจะถูกกล่าวทบทวนประโยคหรือวลีบ้าง แต่ไม่เป็นการทวนคำพูดทั้งหมด เพราะฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษา ต้องนำเรื่องราวที่ผู้มารับคำปรึกษาเล่าไว้ตั้งแต่ตอนต้น ๆ แล้วหาความสัมพันธ์ของเรื่องทั้งหมดได้
9. การเรียบและฟัง เป็นกลวิธีที่ทาให้ผู้รับคำปรึกษาได้ปะติดปะต่อเรื่องราวต่าง ๆ ได้พิถีพิถันวิเคราะห์ปัญหาและรวบรวมคำพูด การเรียบและตั้งใจฟังจะเป็นโอกาสให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจผู้รับคำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาก็ตระหนักถึงความสนใจของผู้ให้คำปรึกษาที่มีต่อตน
10. การแสดงความเห็นชอบ อาจจะแสดงความเป็นชอบด้วยคำพูด หรือกิริยาท่าทาง เป็นวิธีที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจดีขึ้น

11. การสอบซัก คือการซักถาม เพื่อขอคำปรึกษาให้เข้าใจดียิ่งขึ้นในบางเรื่อง ที่คลุมเคลืออยู่
12. การสังเกต ผู้ให้คำปรึกษาควรจะสังเกตพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา ในขณะที่เล่าถึงปัญหาของเขา จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจมากขึ้น
13. การแสดงออกของสีหน้าท่าทางต่าง ๆ ในบางครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาอาจยิ้ม หรือพยักหน้าแสดงการยอมรับหรือเห็นอกเห็นใจผู้มาขอรับคำปรึกษาแทนคำพูดก็ได้
14. การยุติให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรู้จักวิธียุติการให้คำปรึกษาโดยวิธีที่เหมาะสม ทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง เช่น ผู้ให้คำปรึกษาสรุปสิ่งที่พูดคุยกันมาโดยตลอด
15. การส่งต่อ คือ การที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยจัดส่งผู้รับคำปรึกษาไปขอรับบริการจากแหล่งอื่นที่เหมาะสมกว่า เมื่อปัญหาของผู้รับคำปรึกษาอยู่นอกเหนือขอบข่ายงานที่ได้รับผิดชอบ และควรจะให้ข้อมูลแก่หน่วยงานใหม่ที่ผู้รับคำปรึกษาจะไปขอรับบริการ

คุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษา

1. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี หรือ
  - 1.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป
  - 1.2 มีความสนใจในบุคคลอื่นอย่างจริงจัง มีความจริงใจ
  - 1.3 มีอารมณ์มั่นคง สุขุม รอบคอบในการปฏิบัติงาน
  - 1.4 มีความอดทน เสียสละ รู้จักให้อภัย
  - 1.5 มีความเชื่อมั่นในตัวเองและยอมรับฟังคนอื่นอย่างกว้าง
  - 1.6 มีความสามารถในการทำงานเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
  - 1.7 หุดจาดดี สามารถสื่อกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 1.8 เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป
  - 1.9 สามารถเก็บความลับและเป็นที่ยอมรับได้
  - 1.10 ฝ่าฝืนความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
  - 1.11 มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษามากบ้าง

4. บริการการตัดสินใจ

ความหมาย

เป็นบริการที่บุคลากรแนะแนว จะกระตุ้นให้ผู้รับบริการแนะแนว สามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง หลังจากที่ได้รับบริการสำรวจตนเอง หรือบริการข่าวสารข้อมูล หรือรับบริการให้คำปรึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วหรือทั้งสามอย่างก็ได้

แนวคิดในการตัดสินใจ

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ได้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิดของประชาชน ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เรียกว่า "คิดเป็น" การจัดการศึกษาเพื่อให้นักคิดเป็นต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักสภาพตัวเอง สภาพสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความรู้วิชาการเรื่องนั้น ๆ ประชาชนนอกระบบโรงเรียนมิได้มีหน้าที่เป็นเพียงนักศึกษา แต่มีหน้าที่เป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน ชาวไร่ ชาวนา ทุกคนล้วนมีประสบการณ์ชีวิต มีปัญหาที่ต้องเผชิญ การแนะแนวจึงจัดบริการสำรวจตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม วิชาการ การบริการข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์รอบข้างที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นข้อมูลช่วยทำให้เกิดทางเลือกในการตัดสินใจเมื่อยังไม่สามารถตัดสินใจ บุคลากรแนะแนวอาจจัดบริการให้คำปรึกษา เพื่อให้สามารถมองเห็นทางเลือกในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาทางการศึกษา อาชีพ ชีวิตส่วนตัว จนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองจนที่สุด กระบวนการตัดสินใจจึงเป็นบริการหนึ่งที่บุคลากรแนะแนวจะกระตุ้นให้ผู้รับบริการแนะแนวมองเห็นทางเลือกในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ในการตัดสินใจ

1. เพื่อช่วยผู้รับบริการแนะแนว มองเห็นทางเลือกในการแก้ปัญหา วัตถุประสงค์ กระบวนการคิดเป็น
2. เพื่อช่วยผู้รับบริการแนะแนวสามารถตัดสินใจเลือกศึกษา ในสายสามัญศึกษา หรือสายอาชีพ หรือประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสม

หลักการในการตัดสินใจ

1. การตัดสินใจจะต้องเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้านอย่างถูกต้อง และมีเหตุผล โดยอาศัยกระบวนการคิดเป็น

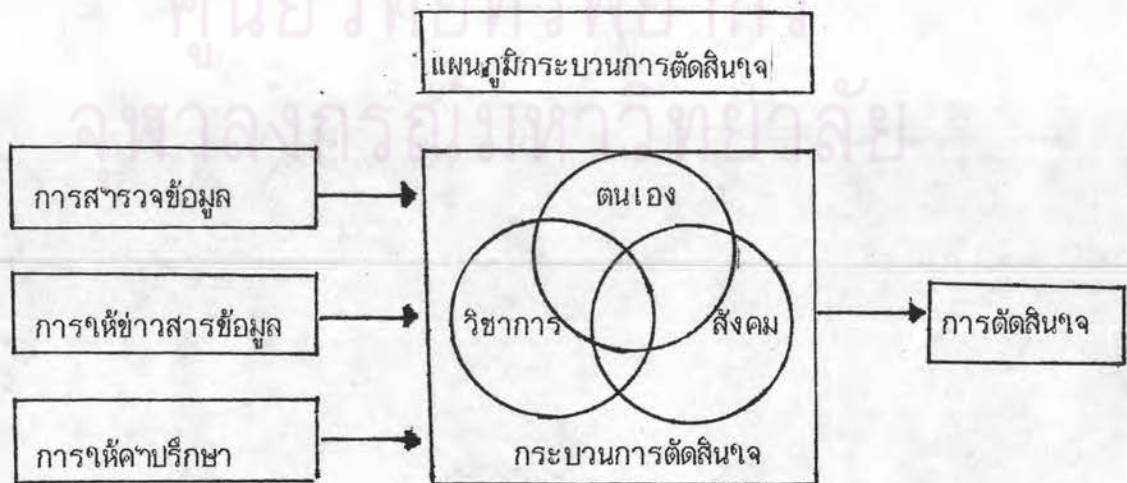
- 2. การตัดสินใจเกิดจากความสมัครใจ และความพอใจ ของผู้รับบริการนั่นเอง
- 3. เมื่อผู้รับบริการแนะนำได้ตัดสินใจแก้ไข้ปัญหา หรือเลือกแนวทาง ในการดำเนินงานทางใดทางหนึ่งแล้ว หากพบปัญหาอุปสรรค หรือพบว่า การตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อ นั้นไม่ถูกต้อง ผู้รับบริการแนะนำก็อาจแสวงหาแนวทาง เลือกใหม่ แล้วตัดสินใจใหม่ก็ตามความเหมาะสม โดยวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อติดตามกระบวนการคิด เป็นอีกครั้ง

ขั้นตอนการตัดสินใจ

กระบวนการแนะนำการศึกษานอกระงเรียนก็คือว่า ขั้นตอนการตัดสินใจของประชาชนและนักศึกษา เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดหลังจากที่ดำเนินการสำรวจข้อมูล การให้ข่าวสารข้อมูล หรือการให้คำปรึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างหรือทั้งหมดแล้ว ประชาชนหรือนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจะต้องตัดสินใจด้วยตนเอง ulyใช้หลักกระบวนการ "คิดเป็น" ซึ่งอาจสรุปเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อม และวิชาการให้รอบคอบ
- 2. พิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทาง แล้วซึ่งจดูว่าทางเลือกใดเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด มีความเป็นไปได้มากที่สุด
- 3. หลังจากซึ่งนี้หนักดูเหตุและผลแล้ว พิจารณาตรึกตรองผลที่จะตามมา รวมทั้งการเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น แล้วก็ตัดสินใจขั้นที่สุด

เพื่อให้การอธิบายกิจกรรมการตัดสินใจ ในกระบวนการแนะนำ การศึกษานอกระงเรียนเข้าใจง่ายขึ้น ulyประดดูแผนภูมิที่เสนอต่อไปนี้

5. บริการติดตามประเมินผล

ความหมาย

เป็นบริการที่บุคลากรแนะแนวจัดขึ้น หลังจากที่ได้ให้บริการแนะแนว หรือจัดกิจกรรมแนะแนวก่อนเรียน ระหว่างเรียน หรือระหว่างการดำเนินงาน และหลังเรียนหรือหลังดำเนินงาน เพื่อจะดูว่า ผลการให้บริการแนะแนว หรือการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นอย่างไร จะต้องปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนใด เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เกิดผลตามความมุ่งหวังหลังการแนะแนวหรือไม่

แนวความคิดในการติดตามประเมินผล

ในการจัดบริการแนะแนว หรือกิจกรรมแนะแนวแต่ละประเภท จำเป็นต้องติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อดูปฏิกิริยาย้อนกลับ (Feed back) ของผู้รับบริการแนะแนวซึ่งจะช่วยให้ได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการแนะแนว เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดบริการแนะแนวให้สามารถสนองความต้องการของผู้รับบริการแนะแนวได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ในการติดตามประเมินผล

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของนักศึกษาและประชาชน
2. เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนต่อการดำเนินงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และการแก้ปัญหาส่วนตัวของผู้รับบริการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
4. เพื่อนำผลการติดตามและประเมินผล ไปใช้ในการปรับปรุงงานแนะแนว ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบายส่งเสริม งานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

หลักการในการติดตามประเมินผล

การติดตามผลจัดขึ้นเพื่อติดตามผลการแนะแนวว่าได้รับผลเป็นอย่างไร ซึ่งหมายถึงการติดตามผลผู้รับบริการแนะแนวไปแล้วว่า มีการปรับตัวได้ดีมากน้อยเพียงใด ติดตามผลการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนว่ามีสิ่งใดควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยใช้วิธีการทั้งการสัมภาษณ์ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิด รวมทั้งการติดต่อทางโทรศัพท์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เช่นสารสัมพันธ์ และการติดต่อผ่านชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ ก็ได้

เทคนิคการติดตามประเมินผล

1. สัมภาษณ์ อาจใช้วิธีสัมภาษณ์ส่วนตัว จัดประชุมหรือติดต่อกับตัวบุคคลด้วยวิธีต่าง ๆ ในเรื่องที่ต้องการเกี่ยวกับตัวผู้รับบริการแนะแนว

2. แบบสอบถาม โดยส่งไปยังกลุ่มเป้าหมาย ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ จดหมาย ไปรษณีย์บัตร แบบฟอร์มแบบสอบถามหรือแบบสำรวจ ซึ่งต้องง่าย สั้น กระชับรัด

3. สังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการแนะแนวว่า หลังจากได้รับการให้คำปรึกษา แล้ว ได้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด หรือผลการดำเนินงานมีผลความก้าวหน้าอย่างไร

ขั้นตอนการติดตามประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

ก่อนตัดสินใจหรือก่อนการเรียน

1. ติดตามผลว่าหลังจากที่ได้รับการแนะแนวไม่ว่าจะเป็นการสำรวจตนเอง การบริการข่าวสารข้อมูล การให้คำปรึกษาแล้วผู้รับบริการแนะแนวสามารถเลือกศึกษาประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพอย่างไร โดยวิธีส่งแบบสอบถามติดตามผลทางไปรษณีย์ โทรศัพท์พูดคุยสอบถาม หรือไปเยี่ยมถ้าโอกาสอำนวย

ระหว่างเรียนหรือระหว่างการทำงาน

1. บุคลากรแนะแนวติดตามผลนักศึกษา ที่มาขอรับบริการแนะแนว เกี่ยวกับปัญหา ระหว่างเรียน เช่น ปัญหาแผนการเรียน การเปลี่ยนวิธีเรียน การปรับตัวระหว่างเรียน เป็นต้น โดยสังเกตพฤติกรรม พูดคุยสอบถามจากผู้สอน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2. บุคลากรแนะแนวติดตามผลประชาชนที่มาขอรับบริการแนะแนวระหว่างการทำงาน ประกอบอาชีพ

หลังเรียนหลังดำเนินงาน

บุคลากรแนะแนวติดตามผลนักศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาว่ามีความสำเร็จด้านการศึกษา และอาชีพเพียงใด โดยส่งแบบสอบถาม พูดคุยทางโทรศัพท์ หรือเยี่ยมเยียนถึงบ้าน

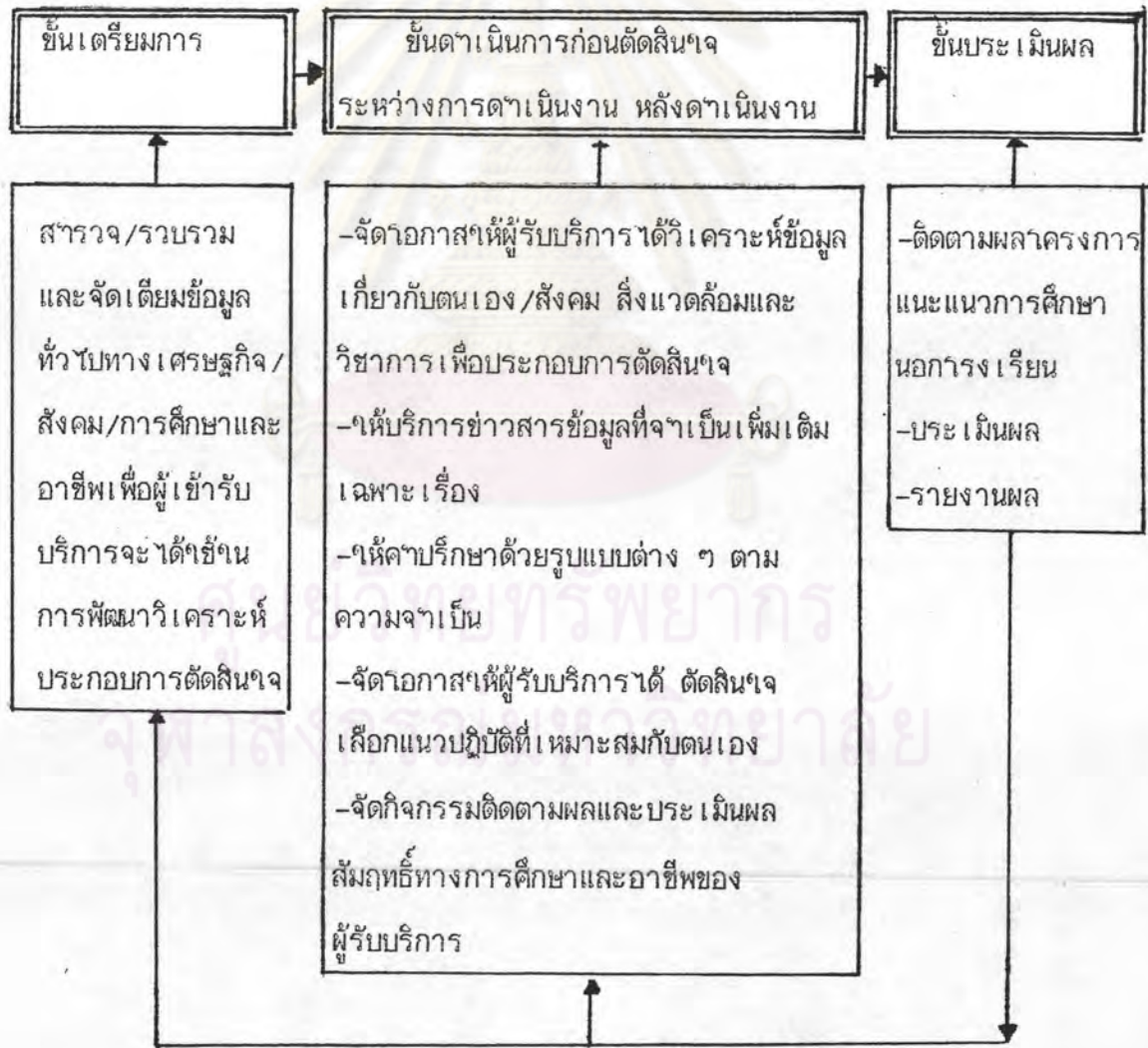
ตอนที่ 4 ขั้นตอนการจัดบริการแนะแนวการศึกษานอกระบบเรียน

การจัดบริการแนะแนวการศึกษานอกระบบเรียน จำเป็นต้องกำหนดทิศทางและขั้นตอนการทำงานให้ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ แนวคิดและปรัชญาการศึกษานอก

โรงเรียน ทั้งนี้เพราะแนวการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบัน มีความหลากหลาย กลุ่มเป้าหมายของระบบโรงเรียนที่มารับบริการจากกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน มีอยู่เป็นจำนวนมาก และกระจัดกระจายอยู่ทุกชุมชน แต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกันทั้งในด้านอายุ เพศ อารมณ์ บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ฉะนั้น การจัดกิจกรรมและแนวการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้บริการแก่ผู้รับบริการจึงต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวด้วย ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ สื่อ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ประกอบในการดำเนินงานเพื่อให้บริการด้วย

กระบวนการให้บริการและแนวการศึกษาของโรงเรียน อาจกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ (ดูแผนภูมิประกอบ)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการจัดบริการและแนวการศึกษาของโรงเรียน

1. ขั้นเตรียมการ

การสำรวจ รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดบริการแนะแนว

1. บุคลากรแนะแนว สำรวจ รวบรวม และจัดเตรียมข้อมูลด้านการศึกษา อาชีพ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และอื่น ๆ โดยอาจสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หรือขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. บุคลากรแนะแนวหาข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และจัดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บริการแนะแนวแก่ผู้รับบริการซึ่งเป็นประชาชนนอกระบบโรงเรียน ได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกศึกษาในสายสามัญ หรือสายอาชีพ หรือเลือกประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างเหมาะสม

2. ขั้นตอนการ

บุคลากรแนะแนวดำเนินการให้บริการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งก่อนตัดสินใจหรือก่อนเรียน ระหว่างเรียนหรือระหว่างดำเนินการ และหลังเรียนหรือหลังดำเนินการ ดังนี้

ก่อนเรียนหรือก่อนตัดสินใจ

1. บุคลากรแนะแนวจัดบริการสำรวจข้อมูล เพื่อให้ผู้รับบริการได้รู้จักและเข้าใจตนเอง โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เป็นต้น ผู้รับบริการจะได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับตนเองด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติต่าง ๆ ฯลฯ ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนข้อมูลด้านวิชาการ เพื่อนำมาวิเคราะห์แล้วตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2. บุคลากรแนะแนวจะต้องติดตามผลว่าหลังจากที่ผู้มาขอรับบริการแนะแนวได้รับบริการสำรวจข้อมูลไปแล้ว เขาสามารถตัดสินใจก่อนเลือกเรียน หรือเลือกประกอบอาชีพได้หรือไม่ หากยังไม่สามารถตัดสินใจได้ บุคลากรแนะแนวจะต้องให้บริการข่าวสารหรือบริการข้อมูลที่เขาเป็นเพิ่มเติมเฉพาะเรื่อง เช่น จัดนิทรรศการทางการศึกษาและอาชีพ เชิญผู้รู้หรือผู้ชำนาญมาบรรยาย และสาธิตหรือจัดทัศนศึกษาอาชีพ เป็นต้น

3. งานกรณีที่บุคลากรแนะแนวจัดบริการสำรวจข้อมูลและบริการให้ข่าวสารข้อมูลแก่ผู้รับบริการแล้ว แต่ผู้รับบริการยังไม่อาจตัดสินใจได้ บุคลากรแนะแนวก็อาจให้บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการและกระตุ้นให้ผู้รับบริการสามารถตัดสินใจได้ในที่สุด

ระหว่างเรียนหรือระหว่างดำเนินการ

1. เมื่อผู้รับบริการแนะแนวตัดสินใจเลือกศึกษา หรือเลือกประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพแล้ว บุคลากรแนะแนวอาจจัดบริการแนะแนวระหว่างเรียนหรือระหว่างดำเนินการ โดยจัดกิจกรรมแนะแนวในรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ เช่น การจัดทัศนศึกษาอาชีพ การปฐมนิเทศ พบผู้รู้หรือพบผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

2. บุคลากรแนะแนว อาจจัดบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการระหว่างเรียน หรือระหว่างดำเนินการเพิ่มเติมเฉพาะเรื่องได้หลายรูปแบบ เช่น บริการตอบปัญหาข้อข้องใจทางจดหมาย บริการตอบปัญหาทางโทรศัพท์ หรือบริการให้คำปรึกษาทางวิทยุแก่นักศึกษาที่เรียนระบบทางไกล หรือนักศึกษาที่ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งไม่สามารถขอรับคำปรึกษาเป็นการส่วนตัวได้

นอกจากนี้การให้บริการแนะแนวระหว่างเรียนหรือระหว่างดำเนินการ ยังอาจครอบคลุมไปถึงการจัดบริการให้ผู้รับบริการได้สามารถสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข โดยอาจจัดสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นแก่ผู้รับบริการ อาทิ เช่น การเปิดแผนการเรียนให้กว้างขวางขึ้น การให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ การเปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพอย่างหลากหลาย การให้นักศึกษาวิชาชีพได้มีโอกาสฝึกงานในสถานประกอบการ ตลอดจนการให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนไปประกอบอาชีพ เป็นต้น

หลังเรียนหรือหลังดำเนินการ

บุคลากรแนะแนวอาจจัดบริการแนะแนวให้แก่ผู้รับบริการหลังเรียนหรือหลังดำเนินการ เป็นการติดตามผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและอาชีพของผู้รับบริการ เพื่อจะได้ทราบถึงผลความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคของผู้รับบริการ หลังจากที่ได้ตัดสินใจเลือกศึกษาในสายสามัญหรือสายอาชีพ หรือหลังจากการเลือกประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพไปแล้วในชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยอาจจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ อาทิ จัดงานวันคืนสู่เหย้า ปัจฉินิเทศ จัดวันพบผู้รู้ แนะนำวิธีการหางานทำ เป็นต้น

3. ขั้นประเมินผล

1. ติดตามผลโครงการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขได้ถูกต้อง ทันเวลา

2. ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ว่าได้ดำเนินการไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

3. รายงานผลความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค

ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี 2531 จึงยังไม่มีเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน หรือเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ผู้วิจัยจึงขอรายงานวิจัยการแนะแนวในระบบโรงเรียนเฉพาะที่ค่อนข้างจะสัมพันธ์กับการวิจัยเล่มนี้ ดังต่อไปนี้

ผ่องพรรณ บัณฑิตานนท์ (อ้างใน สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. มปป : 58) ได้ศึกษาความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ปี 2510 ที่หวังจะได้รับจากบริการแนะแนวของวิทยาลัย ผลสรุปว่า นักศึกษา บ.กศ.ต้น วิทยาลัยครูมหาสารคาม มีความต้องการความช่วยเหลือ และประสบปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นดังนี้

1. บริการรวบรวมข้อมูล

- 1.1 นักศึกษาส่วนใหญ่เต็มใจให้รายละเอียดเมื่อทางวิทยาลัยสอบถาม เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และรู้สึกว่าการให้รายละเอียดเกี่ยวกับตนเองจะเป็นประโยชน์ในการแนะแนวมากที่สุด
- 1.2 นักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้ให้รายละเอียดลงทะเลเบียนการเรียนมากพอสมควร
- 1.3 นักศึกษาปีที่หนึ่งได้ให้รายละเอียดเพื่อขอรับคำปรึกษามากกว่านักศึกษาปีที่สอง

2. บริการสนเทศ

- 2.1 นักศึกษาปีที่หนึ่งต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับ การสร้างนิสัยที่ดีในการเรียน มากกว่านักศึกษาปีที่สอง
- 2.2 นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำมากที่สุด ในเรื่องการสร้างเสริมบุคลิกภาพ การคบเพื่อนเพศเดียวกัน การคบเพื่อนต่างเพศ การดำเนินชีวิตในวิทยาลัยการศึกษาระดับสูงต่อไป การออกไปประกอบอาชีพครู และด้านกิริยามารยาท
- 2.3 นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือตามรายการดังกล่าวมาแล้วพอประมาณ

2.4 ผู้ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษามากน้อยตามลำดับความถี่คือ อาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการและโฮมรูม อาจารย์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์แนะแนวประจำวิทยาลัย อาจารย์ประจำหอพัก และคนอื่น ๆ

2.5 นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการปฐมนิเทศและการปัจฉิมนิเทศ ที่ทางวิทยาลัยจัดขึ้นนั้นมีประโยชน์มากที่สุด

3. บริการให้คำปรึกษา

3.1 ความต้องการรับคำปรึกษาของนักศึกษาหญิงสูงกว่า ความต้องการของนักศึกษาชายในเรื่องสร้างนิสัยที่ดีในการเรียน

3.2 นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการรับคำปรึกษามากที่สุดในเรื่อง การสร้างเสริมลักษณะบุคลิกภาพ การคบเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ ความสัมพันธ์กับครูอาจารย์ และสัมพันธ์ภายในครอบครัว การดำเนินชีวิตในวิทยาลัย ความเข้าใจตนเอง การวางแผนการศึกษา การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพครู การเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตร การอบรมกิริยามารยาท และการลงทะเบียนเลือกวิชาเรียน

3.3 นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับคำปรึกษาตามรายการดังกล่าวในระดับปานกลาง

3.4 ผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาตามลำดับความถี่คือ อาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการและโฮมรูม อาจารย์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ประจำหอพัก คนอื่น ๆ และอาจารย์แนะแนวประจำวิทยาลัย

4. บริการจัดวางตัวบุคคล

ด้านการเรียน

4.1 นักศึกษาปีที่หนึ่งต้องการคำแนะนำ ในการลงทะเบียนเลือกวิชาเรียนมากกว่า นักศึกษาปีที่สอง แต่ในการวางแผนการศึกษา นักศึกษาปีที่สองมีความต้องการสูงกว่า

4.2 นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำ เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรพอประมาณ

4.3 นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำตามรายการดังกล่าวในระดับปานกลาง

4.4 ผู้ให้คำแนะนำตามลำดับความถี่ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการและโฮมรูม อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ผู้ปกครอง อาจารย์แนะแนวประจำวิทยาลัยคนอื่น ๆ และอาจารย์ประจำหอพัก

4.5 นักศึกษาส่วนมากมีความต้องการและมีความรู้สึกในเรื่องต่อไปนี้

ในระดัปานกลางคือ ความต้องการทราบวิชาต่าง ๆ ที่เรียนอยู่สอดคล้องกับความสามารถของตนหรือไม่ ความคุ้นเคยกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการและโฮมรูม ความรู้สึกที่อาจารย์ที่ปรึกษาสนใจและเข้าใจปัญหาของตน การได้พบปะกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการทำงาน หุ่น

4.1 นักศึกษาชายต้องการกู้ยืมเงินมากกว่านักศึกษาหญิง

4.2 นักศึกษาส่วนใหญ่มิเงินใช้จ่ายพอประมาณ

4.3 นักศึกษาส่วนมากต้องการให้ทางวิทยาลัยจัดบริการทางานพิเศษ ให้หาระหว่างเรียนในระดับมากที่สุด

4.4 ความต้องการเงินทุนประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด

5. บริการติดตามผลและประเมินผล

5.1 นักศึกษาเต็มใจให้รายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง หลังจากเรียนสำเร็จและเต็มใจให้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยในขณะที่เรียนและหลังจากเรียนจบแล้ว พร้อมทั้งเห็นชอบต่อการให้รายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลและประเมินผลในระดับมากที่สุด

5.2 นักศึกษาส่วนมากได้รับประโยชน์จากการจัดบริการแนะแนวพอประมาณ

5.3 นักศึกษาส่วนมากเห็นว่าจำนวนบุคลากรแนะแนวยังมีน้อย

5.4 โดยส่วนรวมแล้ว นักศึกษามีความรู้สึกในระดัปานกลางในเรื่องความเหมาะสมของการให้คำปรึกษาของสถานที่ทำการแนะแนว และความนิยมอาจารย์ที่ปรึกษาชายและหญิง

6. ความปรารถนาอื่น ๆ ที่นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือจากสำนักแนะแนวในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ นักศึกษาทั้งหมดต้องการความช่วยเหลือจากสำนักแนะแนวในด้านต่าง ๆ ตามลำดับความก็คือ การเรียน ส่วนตัวและสังคมปัญหาทั่วไป อนาคตและอาชีพ การทำงานและทุน

7. ข้อเสนอแนะที่นักศึกษาต้องการให้แก่บริการแนะแนวของวิทยาลัย ข้อเสนอแนะที่ให้ตามลำดับความก็มีเรื่องต่อไปนี้ สถานที่ทำการ เวลาทำการ การติดต่อ บุคลากร การให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป และการร่วมมือกับฝ่ายอื่น ๆ

8. ปัญหาและความต้องการด้านอื่น ๆ ของนักศึกษา มีตามลำดับความถี่ของปัญหาและความต้องการแก้ไขปรับปรุง คือ บริการอาหาร การเรียนการสอน บริการด้านอื่น ๆ (เช่น น้ำ ฟ้า พยาบาล ห้องสมุด การขนส่ง วัสดุทัศนศึกษา และอาคารสถานที่) บริการหอพักระเบียบต่าง ๆ (เช่น การแต่งกาย การออกนอกสถานที่ การปกครองโดยทั่วไป ฯลฯ) การเงิน ทุนต่าง ๆ และ กิจกรรมของนักศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัช กฤษมาศ (2513 : 71) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร และสวัสดิการในโรงเรียนและวิทยาลัย ตามโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2508 เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลงานแนะแนวในโรงเรียนและวิทยาลัย 25 แห่ง อันจะเป็นรากฐานในการดำเนินงานด้านนี้ต่อไป โดยวิธีสัมภาษณ์ครู อาจารย์และนักเรียนที่ทำการศึกษาประกอบการสังเกตของผู้วิจัยเอง ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรแนะแนวที่มีวุฒิและประสบการณ์ เพียงพอยังมีน้อย
2. โรงเรียนและวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดให้มีปฐมนิเทศแก่นักเรียนใหม่ แต่ยังคงขาดหนังสือคู่มือนักเรียนเพื่อชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ และร้อยละ 80 ของโรงเรียนและวิทยาลัยทั้งหมด มีการปฐมนิเทศและแนะนำกรรมวิธีในการสมัครงาน
3. บริการให้คำปรึกษาหารือเพื่อช่วยนักเรียนเป็นรายบุคคล ยังไม่ได้จัดให้มีขึ้นโดยเฉพาะ
4. การให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน การจัดหางานพิเศษให้แก่ นักเรียน และให้คำปรึกษาหารือในด้านการเงิน โรงเรียนต่าง ๆ ยังจัดหาน้อยมาก
5. บริการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเบี่ยนสะสมยังทำไม่กว้างพอ
6. โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเป็นหน่วยใหญ่ ๆ รวมกันไปไม่ได้แยกเป็นชั้น ๆ การประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่ได้จัดทำเป็นระบบที่ดี กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนมากคือ คณะกรรมการ นักเรียน บันทึกลง สมุดม วารสาร บางแห่งมีชุมนุมวิชาการ และชุมนุมวรรณศิลป์ นักเรียน ส่วนใหญ่ให้ความสนับสนุนและร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี
7. ในด้านสวัสดิการที่จัดได้แก่ การจัดอาหาร การพยาบาล หอพักนักเรียน แต่ยังไม่จัดทุกสถานศึกษา

นอกจากนั้นยังมีผู้กล่าวถึงปัญหา ซึ่งหาให้การแนะแนวในสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรได้ดังนี้ คือ

ศาสตราจารย์ เชื้อทอง (2517 : 25-27) ได้ศึกษาสภาพการให้บริการนิสิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร พระนคร และพลศึกษา พบว่าอุปสรรคของการดำเนินงานแนะแนวคือขาดงบประมาณที่เป็นของแผนกแนะแนวโดยเฉพาะ สถานที่ของห้องแนะแนวยังไม่เหมาะสม ขาดอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับใช้ในการแนะแนว การจัดระบบงานแนะแนวและบริการนิสิตยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ บุคลากรผู้รับผิดชอบงานนี้มิได้ศึกษามาทางด้านแนะแนวโดยตรง และขาดทักษะบางอย่าง อาจารย์ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เห็นความสำคัญและมึ้งงานอื่นรับผิดชอบมาก ผู้บริหารไม่เข้าใจหน้าที่ของแผนกแนะแนวและให้การสนับสนุนน้อยเกินไป

ในทำนองเดียวกัน ทศพร ประเสริฐสุข (2517 : 30-39) ได้ศึกษาสภาพการให้บริการนิสิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา บhumวัน บางแสน และสงขลา ได้พบว่าอุปสรรคของการดำเนินงานแนะแนวคือ อาจารย์ที่ทำหน้าที่ด้านการแนะแนวมีงานด้านวิชาการมาก อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ยังไม่ดี ไม่มีสมุดรายนาม วัสดุ และเอกสารด้านแนะแนวที่เป็นภาษาไทยยังมีไม่พอ

เอกสารวิจัยในต่างประเทศ

Cotting Harold F. (1970 : 14-15) กล่าวถึงการจัดบริการแนะแนวในระดับประถม มี 3 ลักษณะคือ เน้นความต้องการของเด็ก ขณะที่ด้านบริการมีส่วนสำคัญในการวางแผนช่วยเหลือเด็กและขบวนการของการแนะแนวในระดับนี้ ช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีในสังคมบริการแนะแนวที่เป็นมาตรฐานประกอบด้วย บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล แต่การแนะแนวในระดับประถมจะต้องมีมากกว่า ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน และสอดคล้องกันในด้าน

1. การบริหารและนโยบายของหลักสูตร
2. การสนับสนุนของครู
3. ความต้องการของชุมชน และ
4. มีกิจกรรมด้านอาชีพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัจวัต (อ้างใน จรัส สุขก้องวารีย์, 2519:8) แนะแนวนักเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ในเมืองลอสแอนเจลิส 27 โรงเรียน ิทยาใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และผู้แนะแนว รวมทั้งการสังเกตและสำรวจบริการที่อำนวยความสะดวกในด้าน

ต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า บริการให้คำปรึกษาแยกจากโครงการแนะแนว การให้คำปรึกษาด้านอาชีพและบริการสนเทศยังมีน้อย

และ Kowitz Gerald T. (1959 : 13-16) กล่าวว่า การแนะแนวในระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องจัดบริการให้ทั้ง 5 บริการและควรเน้นในการให้บริการในด้าน

1. การเก็บรวบรวมรายงานต่าง ๆ รายละเอียดที่สำคัญจะบ่งถึงความต้องการโดยเฉพาะของเด็ก นอกจากนี้หาให้ทราบถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ภูมิหลังของเด็กจะหาให้ทราบถึง ผลสัมฤทธิ์ งานอดิเรก และสิ่งที่เด็กสนใจ
2. การทดสอบ นอกจากทดสอบในด้านผลสัมฤทธิ์และความสามารถของเด็กยังมีการทดสอบด้านความสนใจ และความถนัดของเด็กด้วย
3. การให้คำปรึกษา เป็นความพยายามของครูที่จะช่วยให้เด็กแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างฉลาด
4. การให้บริการข่าวสาร จะช่วยให้เด็กได้วางแผนของตนไว้ล่วงหน้าทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว
5. การส่งต่อ เมื่อพบว่าเด็กมีข้อแตกต่างมากจากผู้อื่น ควรส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยมีผู้แนะแนวให้ความช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง

Aller (1954:15-21) ได้ทำการวิเคราะห์การจัดโครงการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนกลางของรัฐอินเดียนา 31 โรงเรียน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. บริการแนะแนวเป็นบริการสำคัญยิ่งบริการหนึ่งของโรงเรียนเหล่านี้
  2. การจัดบุคลากรสำหรับโครงการแนะแนวเป็นสิ่งสำคัญมาก ต้องเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเหมาะสมที่จะเป็นนักแนะแนวที่ดี
  3. โรงเรียนส่วนมากได้จัดบริการแนะแนวในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดปฐมนิเทศ การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เป็นต้น
  4. โรงเรียนส่วนมากยังไม่จัดบริการแนะแนวเป็นหมู่
  5. การให้ความรู้ต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว การอยู่ร่วมกันในสังคม ฯลฯ เป็นส่วนสำคัญของการแนะแนว
  6. ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการแนะแนวคือ ผู้แนะแนวไม่มีเวลาเพียงพอที่จะให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และนักเรียนไม่ค่อยไปใช้บริการแนะแนวของโรงเรียน
- เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีผลต่อการแนะแนวได้มีผู้วิจัยและสรุปผลไว้ดังนี้ คือ

Gibson (1965:416-421) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูจำนวน 208 คนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจากรัฐโอไฮโอ มิชิแกน เวสต์เวอร์จิเนียและอินเดียนา ที่มีต่อโครงการแนะแนวของโรงเรียน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ครูส่วนใหญ่เห็นว่า โครงการแนะแนวในโรงเรียนมีส่วนช่วยโดยตรงต่อโปรแกรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

Georgiades (1966 : 628-A) ได้ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในการจัดบริการแนะแนวจากครูอาจารย์ และสรุปผลได้ว่าอาจารย์ใหญ่และผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นตัวจักรสำคัญต่อการสนับสนุน และประสานงานระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่แนะแนวในโรงเรียนให้ร่วมกันปฏิบัติงานแนะแนวให้ดำเนินไปด้วยดี

Rottschafer (1972 : 1448-A) ได้ศึกษาสภาพและขอบข่ายของบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของสมาคมคริสต์เดี่ยวแห่งชาติจำนวน 20 โรงเรียนการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามครูใหญ่ 20 คน ครู 107 คน และผู้แนะแนว 25 คน ตอนที่สองเป็นการศึกษาทัศนคติของบุคลากรดังกล่าวที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูใหญ่ทุกคนเห็นความจำเป็นของบริการแนะแนว และพยายามที่จะสนับสนุนให้โครงการนี้สมบูรณ์ขึ้น

2. มีโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างเพียง 25 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่มีผู้แนะแนวเต็มเวลา

3. ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมตัวทางวิชาการมาเพื่อรับผิดชอบในการจัดบริการแนะแนว

4. ทัศนคติของครูใหญ่ ครูแนะแนว และครูที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียนไม่มีความแตกต่างกัน

5. ความมั่นคงของโครงการแนะแนว ขึ้นอยู่กับการที่ครูใหญ่มีทัศนคติเชิงนิมานต่อโครงการแนะแนว การจัดการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างมีระบบ และการให้ข่าวสารทางการศึกษาและอาชีพอย่างกว้างขวาง ส่วนสาเหตุที่ทำให้โครงการแนะแนวในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง เป็นเพราะการขาดบุคลากรที่จะมาดำเนินงาน กล่าวคือโรงเรียนมีผู้แนะแนวเต็มเวลาน้อย การไม่มีการฝึกอบรมครูประจำการและการขาดการติดตามผลนักเรียนที่เรียนสำเร็จหรือออกกลางคัน

สรุปในการจัดการแนะแนวควรจะต้องคำนึงถึงบริการที่สำคัญ 5 บริการ คือ บริการสำรวจข้อมูล บริการข่าวสารข้อมูล บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตาม

ประเมินผล ซึ่งในแต่ละบริการควรจะต้องมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตร สภาพชุมชน และความต้องการของผู้รับบริการ นอกจากนี้การจัดบริการแนะแนวจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของผู้บริหาร ความพร้อมและความตั้งใจจริงในการให้การแนะแนวของอาจารย์แนะแนว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้งานดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการอย่างเต็มที่ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย